

การส่งออกแรงงานของเวียดนาม

นับตั้งแต่ปี 2523 การส่งออกแรงงานไปต่างประเทศถือเป็นนโยบายหลักของรัฐบาลเวียดนาม นอกจากนี้ในแผนพัฒนาแห่งชาติของเวียดนามปี 2549-2553 รัฐบาลเวียดนามตั้งเป้าหมายสร้างการจ้างงานจำนวน 8 ล้านคน แบ่งเป็นการจ้างงานภายในประเทศ 1.7-1.8 ล้านคนต่อปี และการส่งออกแรงงานไปทำงานในต่างประเทศราว 40,000-50,000 คนต่อปี ทั้งนี้ เป็นที่คาดว่า การส่งออกแรงงานจะทวีบทบาทสำคัญต่อภาคเศรษฐกิจและสังคมของเวียดนามมากขึ้นเป็นลำดับ

สถานการณ์การส่งออกแรงงานของเวียดนาม

จากข้อมูลของกระทรวงแรงงานของเวียดนามพบว่า ปัจจุบันเวียดนามมีบริษัทจัดหาแรงงานไปทำงานในต่างประเทศจำนวน 139 แห่ง และในช่วงระหว่างปี 2544-2548 เวียดนามส่งออกแรงงานไปทำงานในต่างประเทศราว 400,000 คน ใน 40 ประเทศทั่วโลก เฉพาะในปี 2548 เวียดนามส่งออกแรงงานเป็นจำนวนสูงถึง 70,500 คน เพิ่มขึ้นราวร้อยละ 5 เมื่อเทียบกับปี 2547 สำหรับตลาดหลักที่มีแรงงานเวียดนามเข้าไปทำงานมากที่สุดในปัจจุบันมี 4 ประเทศ คือ ไต้หวัน 90,000 คน เกาหลีใต้ 30,000 คน ญี่ปุ่น 20,000 คน และมาเลเซีย 10,000 คน คิดเป็นสัดส่วนราวร้อยละ 80 ของจำนวนแรงงานเวียดนามทั้งหมดที่ไปทำงานในต่างประเทศ

สำหรับในปี 2549 รัฐบาลเวียดนามตั้งเป้าหมายส่งออกแรงงานจำนวน 80,000 คน พร้อมทั้งขยายการส่งออกแรงงานไปยังตลาดอื่น ๆ อาทิ ตะวันออกกลาง แอฟริกา เอเชีย ยุโรป และอเมริกาเหนือ เนื่องจากตลาดเหล่านี้ให้ผลตอบแทนสูงและมีกฎหมายคุ้มครองแรงงานอย่างเหมาะสม อีกทั้งปัจจุบันตลาดดังกล่าวยังมีความต้องการแรงงานต่างชาติจำนวนมาก โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป อิเล็กทรอนิกส์ บริการ และการผลิตในภาคเกษตรกรรม จึงนับเป็นโอกาสอันดีสำหรับแรงงานเวียดนามซึ่งมีความชำนาญในภาคการผลิตสาขาต่าง ๆ ดังกล่าว

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจของเวียดนาม

แต่ละปีแรงงานเวียดนามในต่างประเทศสามารถนำรายได้กลับประเทศสูงถึง 1.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือเฉลี่ย 300 ดอลลาร์สหรัฐ/คน/เดือน คิดเป็นสัดส่วนราวร้อยละ 3 ของ GDP การส่งรายได้ส่วนหนึ่งกลับมาให้แก่ครอบครัวในเวียดนาม ทำให้การบริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ภาคเศรษฐกิจของเวียดนามเติบโตอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การส่งออกแรงงานไปทำงานในต่างประเทศยังช่วยลดความกดดันจากการแข่งขันเพื่อหางานทำภายในประเทศ และถือได้ว่าเป็นกิจกรรมหลักทางเศรษฐกิจที่นำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ อีกทั้งยังส่งผลดีต่อการจ้างงานในสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การฝึกอบรมภาษาต่างประเทศ การฝึกอบรมอาชีพ รวมทั้งช่วยเพิ่มรายได้จำนวนมากให้แก่ภาครัฐจากค่าธรรมเนียมการจัดหางานในแต่ละปี

ข้อจำกัดของแรงงานเวียดนาม

แรงงานเวียดนามยังมีข้อจำกัดด้านการสื่อสารภาษาต่างประเทศ เนื่องจากขาดความรู้ความชำนาญในการใช้ภาษาต่างประเทศ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการสื่อสารกับนายจ้างในตลาดต่างประเทศ อีกทั้งยังขาดทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ มีแรงงานส่งออกเพียงร้อยละ 24 เท่านั้นที่ผ่านการฝึกอบรมทักษะในการปฏิบัติงาน จึงเป็นเหตุให้แรงงานเวียดนามส่วนใหญ่ได้รับการว่าจ้างให้ทำงานในสาขาที่ใช้ฝีมือไม่มากนัก แต่ต้องทำงานหนักและได้รับผลตอบแทนในอัตราต่ำ นอกจากนี้ ร้อยละ 45 ของแรงงานชาวเวียดนามทั้งหมดในประเทศเกาหลีใต้ ไต้หวัน และญี่ปุ่น มักไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้างงาน ซึ่งหากปัญหานี้ยังคงยืดเยื้อต่อไป อาจส่งผลให้เวียดนามต้องสูญเสียตลาดแรงงานในประเทศดังกล่าวไปในไม่ช้า นอกจากนี้ บริษัทจัดหาแรงงานไปทำงานในต่างประเทศของเวียดนามส่วนใหญ่มักมีขนาดเล็ก และขาดความชำนาญ จึงขาดประสิทธิภาพในการอบรมแรงงานและไม่สามารถส่งออกแรงงานได้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

แนวทางแก้ไข

เวียดนามจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพแรงงานอย่างเร่งด่วน ควบคู่ไปกับการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกแรงงาน ได้แก่ **Law on Vietnamese Labour in Foreign Countries** (คาดว่าจะสามารถเสนอให้รัฐสภาพิจารณาได้ภายในปี 2549) และ **Government's Decree No.141** ซึ่งมีเนื้อหาสำคัญ อาทิ การปรับปรุงการดำเนินงานของบริษัทจัดหางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และปิดกิจการหากบริษัทดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด สำหรับแรงงานที่ไม่ปฏิบัติตามสัญญาจะถูกปรับเป็นเงินไม่เกิน 50 ล้านดอง (ประมาณ 3,000 ดอลลาร์สหรัฐ) หรือดำเนินคดีตามกฎหมาย นอกจากนี้ รัฐบาลเวียดนามยังมีแผนเพิ่มความรู้และทักษะให้แก่แรงงาน พร้อมทั้งตั้งเป้าหมายเพิ่มสัดส่วนจำนวนแรงงานที่ผ่านการฝึกอบรมจากร้อยละ 24 ในปัจจุบัน เป็นร้อยละ 70 ในปี 2553 และร้อยละ 100 ในปี 2558 อีกทั้งยังมีโครงการจัดตั้งศูนย์อบรมอาชีพสำหรับแรงงานที่จะไปทำงานในต่างประเทศอีก 10 แห่ง เพื่อเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน รวมทั้งความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ เพื่อให้การส่งออกแรงงานบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้และรักษาสถานะการเป็นแหล่งรายได้สำคัญของประเทศต่อไป

ส่วนวิเคราะห์เศรษฐกิจ ฝ่ายวิชาการ

พฤษภาคม 2549